
RECENZII

RECENZIE DE CARTE. IOAN LĂCĂTUȘU – ROMÂNII ÎN MASS-MEDIA MAGHIARĂ DIN HARGHITA ȘI COVASNA, SFÂNTU- GHEORGHE, EDITURA EUROCARPATICA, 2006.

Samira Cîrlig²⁰³

Narcis Rupe²⁰⁴

REZUMAT

*Materialul de față este o recenzie a cărții scrise de Ioan Lăcătușu, intitulată *Românii din mass-media maghiară din Harghita și Covasna, care a apărut la Sfântu Gheorghe, la editura Eurocarpatica, în anul 2006. Cartea reunește 130 de pagini și tratează modul în care românii sunt prezentați în mass-media maghiară din Harghita și Covasna, dar și alte aspecte ale vieții comunității care sunt de mare importanță. Scrierea și publicarea acestei lucrări este de mare utilitate publică, întrucât demonstrează punctual că românii din acest areal sunt supuși unui intens proces de discriminare și asimilare, fără ca statul să ia atitudine în acest sens. Pe cale de consecință, personalitățile și asociațiile culturale locale,**

²⁰³ Cercetător în cadrul Centrului European de Studii în Probleme Etnice al Academiei Române (CESPE), doctorand în cadrul Școlii Doctorale de Sociologie a Facultății de Sociologie și Asistență Socială de la Universitatea din București, Email: oana.samira.cirlig@gmail.com.

²⁰⁴ Cercetător în cadrul Centrului European de Studii în Probleme Etnice al Academiei Române (CESPE), doctorand în cadrul Școlii Doctorale de Sociologie a Facultății de Sociologie și Asistență Socială de la Universitatea din București, Email: narcisrrupe@gmail.com.

trag un semnal de alarmă, atenționând asupra implicațiilor geopolitice locale, regionale și naționale, pe care le are acest fenomen. Ne dorim să readucem în discuție acest subiect pentru a reaminti faptul că în momentul în care statul din România nu mai este un factor de ordine în această zonă, atribuțiile sale sunt preluate de statul ungar, fapt care este un real atentat la siguranța națională.

Cuvinte-cheie: mass-media, români, maghiari, securitate, Transilvania.

1. SCURTĂ INTRODUCERE. PUBLICAREA LUCRĂRII RECENZATE – UN DEMERS DE UTILITATE PUBLICĂ ȘI INTERES NAȚIONAL

Cartea recenzată cuprinde puncte de vedere despre: Istoria românilor reflectată în mass-media de limbă maghiară; Inadvertențe, omisiuni și confuzii prezente în lucrarea Atlasul localităților județului Covasna; Problematika Trianonului în mass-media de expresie maghiară din județele Covasna și Harghita. Urmează apoi, câteva articole care abordează teme punctuale precum: proiectul Legii privind statutul minorităților naționale, autonomia Ținutului Secuiesc, aspecte specifice ale interculturalității, câteva replici la unele materiale de presă pe tema conviețuirii interetnice din județele Harghita și Covasna, o prefață la lucrarea semnată de Ilie Șandru despre cunoscutul caz al așezământului pentru copiii orfani „Sf. Iosif” din Odorhei și alta la volumul de interviuri și reportaje apărute în săptămânalul „Formula AS”, sub semnătura publicistului Ion Longin Popescu, având ca temă principală soarta românilor din Harghita și Covasna²⁰⁵.

²⁰⁵ Ioan Lăcătușu, *Românii în mass-media maghiară din Harghita și Covasna*, Sfântu-Gheorghe, Editura Eurocarpatica, 2006, p. 5.

Lucrarea reunește texte anterioare, deja cunoscute publicului, urmărindu-se revalorificarea prin punerea laolaltă²⁰⁶, pentru ca publicul să cunoască aspectele socio-culturale și politice ce descriu problematica etnică din zona Harghita-Covasna²⁰⁷. Selecția de studii și documente arată realitatea etnică dramatică cu care se confruntă românii din această zonă, la care autoritățile de la București rămân surde și fără reacție²⁰⁸. Din acest punct de vedere, autorul avertizează că:

„În complicitatea lor deschisă și deghizată totodată, de păstrare a puterii cu orice preț, ca și a privilegiilor cu care aceasta este corelată întotdeauna, guvernării nu mai au patrie, nici suflet național, ci numai interese care pot duce, fără nici o îngrijorare din partea lor, la destrămarea statului național unitar român pentru care atâtea generații s-au jertfit de-a lungul secolelor”²⁰⁹.

Modul în care românii din Harghita și Covasna sunt prezentați în presa de limbă maghiară din Harghita, Covasna, Mureș reflectă, potrivit autorului:

„un summum de patimi, jigniri, umilințe, sfidări pe care le-au trăit și le trăiesc și în zilele noastre românii din Harghita și Covasna, și nu numai ei, din partea maghiarilor numai pentru că sunt români”²¹⁰.

Autorul volumului de față, dr. Ioan Lăcătușu, trage un semnal de alarmă asupra modului fals în care este prezentată istoria românilor de către maghiari în presa maghiară dar și asupra procesului de deznaționalizare și marginalizare a românilor pe care îl promovează liderii maghiari, care încalcă în mod flagrant cele mai elementare reguli de conduită socială interetnică, care sunt lipsite de

²⁰⁶ *Ibidem*, p. 6.

²⁰⁷ *Ibidem*.

²⁰⁸ *Ibidem*, p. 9.

²⁰⁹ *Ibidem*.

²¹⁰ *Ibidem*, p. 7.

toleranță și de înțelegere privind drepturile românilor la conservarea identității²¹¹.

Utilitatea publică a lucrării constă în primul rând în faptul că sunt făcute cunoscute problemele românilor, numeric minoritari în Covasna și Harghita, din ultimii 16 ani de tranziție către democrație care pentru ei a devenit „o greu suportabilă dominație, ostilitate, umilință și batjocură din partea maghiarilor”²¹². Această lucrare poate fi, în egală măsură, un ghid pentru guvernanți, parlamentari, politicieni, inclusiv pentru românul de rând de pe stradă care vrea să cunoască drama românilor din inima României, care sunt nevoiți să-și ceară dreptul la identitatea națională de la guvernanți ca pe vremea Memorandiștilor, de acum 115 ani²¹³.

2. CONCRET, PE SCURT, CÂTEVA ASPECTE REFERITOARE LA STAREA COMUNITĂȚII ROMÂNEȘTI

Autorul demonstrează prin intermediul acestei lucrări statutul socio-moral și material degradant al românilor din Covasna și Harghita, în ciuda contextului european. Altfel spus, în loc ca integrarea europeană a țării noastre să-i determine pe maghiari să-și însușească „valorilor europene” de justiție, dreptate, prosperitate comună și demnitate umană, ei „continuă să-i trateze pe români, în mileniul trei, ca slugi sau zilieri la foștii grofi maghiari”²¹⁴. Este vital să aflăm și să reținem că românii din Covasna și Harghita, nu au fonduri pentru păstrarea și afirmarea identității naționale în

²¹¹ *Ibidem*.

²¹² *Ibidem*, p. 9.

²¹³ *Ibidem*, p. 14.

²¹⁴ *Ibidem*, p. 10.

condițiile încercării de „anihilare a ei de către maghiari”²¹⁵. La nivel local, această situație a fost posibilă din cauza faptului că anumiți consilieri locali maghiari distribuie fondurile predominant maghiarilor, ignorând nevoile financiare și culturale ale românilor. În acest context, asociațiile culturale, științifice și civice ale românilor din cele două județe au solicitat ajutor Președinției, Guvernului și Parlamentului României pentru a primi

„un suport financiar prevăzut într-o filă cuprinsă distinct în bugetul central de stat. În acest fel, s-ar asigura o minimă egalitate de tratament cu asociațiile culturale, științifice și civice maghiare din zonă, care sunt susținute financiar din bugetele locale, pe baza votului exprimat pe baze etnice, din bugetul central al României, în calitate de minoritate națională și din bugetul Ungariei, destinat maghiarilor de peste granițe”²¹⁶.

3. CUM ESTE PRIVITĂ ISTORIA ROMÂNILOR ÎN MASS-MEDIA MAGHIARĂ

Autorul observă că

„la nivelul reprezentării comune din România, există un handicap de imagine față de județele Covasna și Harghita, singurele județe din România unde populația majoritară este numeric inferioară. Informațiile dinspre această regiune din Arcul Intracarpatic, variate și distorsionate, periodic devin centrul mediatic, iar zona este percepută ca o zonă cu probleme «sensibile» specifice”²¹⁷.

Autorul punctează că liderii maghiari, încearcă, prin manipulare mediatică, să inducă populației ideea că acest areal, din inima României, trebuie să le aparțină. Toate acestea în spiritul unor

²¹⁵ *Ibidem*.

²¹⁶ *Ibidem*.

²¹⁷ *Ibidem*, p. 15.

cutume și practici medievale, prezentate în proiectele privind autonomia așa-zisului „Ținut Secuiesc”²¹⁸.

Liderii maghiari pun în practică, prin intermediul presei de limbă maghiară, o manipulare emoțională, și amplifică sentimentele de ură interetnică, prin folosirea „teoriilor șoc”, bazate pe dihotomia Ei-Noi. Pe de altă parte, triada informare, dezinformare și manipulare informațională lovește din plin sistemul de referință al persoanei. Sintetizând modul în care românii sunt tratați în acest areal, autorul sesizează că

„în numele și pe altarul interesului comunității maghiare, redacțiile publică doar materialele care se înscriu în abordările etnocentriste. Nici urmă de pluralitate a punctelor de vedere sau a opiniilor. Există practic o cenzură evidentă”²¹⁹.

3.1. Procesul mediatic de denigrare al românilor – demers de subminare al securității naționale

Denigrarea românilor în mass media de limba maghiară poate fi considerată un atac la adresa securității naționale, deoarece încalcă prevederile Constituției care statuează că țara noastră este un stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil. Prin articolele de presă, liderii maghiari cer autodeterminare, drepturi comunitare, și, într-un final, obținerea autonomiei teritoriale. Practic, sub pretextul așa-zisei egalități, secuimea solicită înființarea regiunii administrative autonome „Ținutul Secuiesc”, încălcând flagrant prevederile constituționale. În acest fel, etnicii maghiari dirijează din umbră, dar și deschis, prin intermediul liderilor UDMR și ai asociațiilor civice maghiare evoluția relațiilor româno-

²¹⁸ *Ibidem*, p. 11.

²¹⁹ *Ibidem*.

maghiare și raporturile lor cu statul, ca parte componentă, egală cu el, în centrul României²²⁰.

3.2. Teme recurente în discursul mediatic maghiar

Între temele care s-au bucurat de multă atenție, de-a lungul timpului, din partea presei maghiare, s-au aflat două subiecte principale, respectiv Trianonul și Biserica Ortodoxă Românească²²¹. Alte teme constant abordate în presa din Covasna și Harghita se referă la: tensiunile identitare, mesajele cu caracter antiromânesc și scenarii alarmiste cu rol „mobilizator”, reabilitarea unor simboluri hortiste și a unor criminali de război, ca Wass Albert. O altă direcție a acțiunilor maghiarilor este elaborarea de monografii secuiești care falsifică intenționat trecutul românilor²²².

Din analiza conținutului articolelor apărute în mass-media de limbă maghiară, referitoare la istoria românilor, rezultă următoarele concluzii: în toate articolele sunt contestate teme de bază ale istoriografiei românești, cum sunt cele privind continuitatea, caracterul unitar și valorile identitare ale statului român²²³. În majoritatea articolelor, evenimentele și momentele istorice importante din istoria comună, sunt abordate, dintr-o perspectivă diametral opusă istoriografiei românești și implicit realității istorice, de exemplu: revoluția lui Horea, Cloșca și Crișan este prezentată ca un „măcel”²²⁴, ziua de 1 decembrie ca una de „doliu”²²⁵, statul este considerat, în ciuda multiplelor drepturi și

²²⁰ *Ibidem*, pp. 11-12.

²²¹ *Ibidem*, p. 11.

²²² *Ibidem*, pp. 12-13.

²²³ *Ibidem*, p. 16.

²²⁴ *Ibidem*, p. 20.

²²⁵ *Ibidem*, p. 21.

finanțări acordate, un „stat prădător”²²⁶ și exemplele pot continua. Biserica Ortodoxă Română, respectiv Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei este percepută ca fiind „cel mai periculos dușman al intereselor maghiare” din zonă, reprezentând „principalul instrument de îndepărtare a celorlalte confesiuni și etnii”, printr-o „expansiune continuă”²²⁷. Subiectul Trianonului, așa cum am menționat, constituie o altă temă care se regăsește constant în presa de limbă maghiară din cele două județe, împreună cu: beneficiile de a avea cetățenie maghiară, importanța obținerii dublei cetățenii, raportarea cu reticență la instituțiile statului – necontrolate de UDMR –, raportarea negativă la Biserica Ortodoxă, afișarea unei anumite superiorități față de români, atitudine care desparte maghiarimea transilvană de români și o apropiere de „patria mamă-Ungaria”²²⁸.

3.3. Ce putem observa

Liderii de opinie din mass-media maghiară au un discurs care promovează supremația, primordialitatea și vechimea maghiarilor în această zonă, considerându-i pe români „venetici”, inferiori²²⁹. Autorul remarcă faptul că situația de față este unică în Europa. Ioan Lăcătușu afirmă că nu cunoaște o altă situație în care, istoria, cultura, spiritualitatea, tradițiile unei populații majoritare să fie într-un asemenea mod desconsiderate, denaturate și contestate, fără ca persoanele care promovează un asemenea discurs, să fie trase la răspundere²³⁰.

²²⁶ *Ibidem*.

²²⁷ *Ibidem*, p. 22.

²²⁸ *Ibidem*, pp. 57-58.

²²⁹ *Ibidem*, p. 34.

²³⁰ *Ibidem*, pp. 33-34.

3.4 Care este scopul final?

În opinia autorului, presa maghiară din județele Covasna și Harghita „pregătește” comunitatea maghiară pentru acțiuni cu potențial revendicativ²³¹.

4. REFERITOR LA INADVERTENȚELE, OMISIUNILE ȘI CONFUZIILE PREZENTE ÎN LUCRĂRILE TIPĂRITE. UN EXEMPLU PUNCTUAL

4.1. Ce lucrare avem în vedere

În luna martie 2005, la Editura SUNCART, din Cluj-Napoca a apărut lucrarea *Atlasul localităților județului Covasna*, autorul textului fiind Kisgyorgy Zoltan. Hărțile din lucrarea în cauză au fost realizate de Simon Andras, Gali Eniko, Tonk Sandor, Laszlo Tamas, Kurko Ibolya, Kovacs Alpar, Torok Gergo, fotografiile de Toro Attila, Laszlo Tamas, Papucs Andras, iar traducerea de Szabo Beata, în rândul colaboratorilor fiind menționați SC Ardania Advertising SRL, Simon Krisztina și Aurelian Maxim. Lucrarea reunește 193 de pagini și cuprinde informații, în limbile română, maghiară și engleză, despre 2 municipii, 3 orașe, 39 comune, 128 hărți detaliate, precum și reclame ale sponsorilor care au contribuit la editarea ei²³².

²³¹ *Ibidem*, p. 58.

²³² *Ibidem*, p. 35.

4.2. Contextul și justificarea unei replici cu caracter imperativ

Autorul sesizează greșeli flagrante care impun un drept la replică cu rol de corectare. Mai mult decât atât, în contextul în care pe coperta interioară a volumului, a fost făcută mențiunea: „Ne cerem scuze pentru eventualele greșeli. Vă rugăm să ne comunicați observațiile Dvs”, Ioan Lăcătușu dă curs îndemnului și formulează o serie observații, în speranța că ele vor fi avute în vedere la o eventuală reeditare a lucrării, sau într-o altă modalitate²³³.

4.3. Probleme generale

Lucrarea conține numeroase inadvertențe, omisiuni și confuzii, referitoare la istoria județului, în general, și, în mod deosebit, a românilor din zonă. La acestea se adaugă, un nefiresc dezechilibru între imaginile ce redau istoria, cultura și civilizația maghiară și cele referitoare la istoria, simbolurile și patrimoniul cultural românesc²³⁴. În cele ce urmează menționăm și noi numai câteva dintre problemele generale identificate de autorul lucrării, pentru a demonstra cititorului utilitatea demersului realizat de Ioan Lăcătușu și gravitatea celor semnalate:

1. secuii sunt prezentați ca „autohtoni”, iar românii ca „venetici”, care au fost aduși să lucreze pe moșiile marilor proprietari maghiari²³⁵ – nimic mai neadevărat;
2. sunt menționate toate monumentele „Mileniului” și cele ale revoluției de la 1848, dar niciun cuvânt despre cimitirele eroilor de la Dobolii de Jos, Araci, sau Brețcu. Mai mult

²³³ *Ibidem*, p. 36.

²³⁴ *Ibidem*, pp. 35-36.

²³⁵ *Ibidem*, p. 36.

decât atât, în lucrare sunt prezentate imaginile a nouă monumente maghiare, și niciuna referitoare la cele românești²³⁶;

3. sunt amintite o multitudine de vestigii arheologice și cetăți aparținând populației secuiești, dar nu se spune nimic despre așezările dacice²³⁷;
4. nu sunt amintite fostele biserici ortodoxe sau greco-catolice²³⁸;
5. deși sunt menționați o multitudine de regi și principii maghiari, numele lui Mihai Viteazul, cu care secuii au avut strânse legături, este complet omis²³⁹;
6. sunt redată denumirile școlilor cu predare în limba maghiară, dar multe instituții românești de învățământ sunt omise²⁴⁰;
7. sunt prezentate fotografiile a 21 de biserici romano-catolice, reformate și unitariene și doar două ortodoxe, pentru a induce cititorului ideea neadevărată că numai acolo trăiesc români; de asemenea, sunt prezentate monumente funerare sculptate în lemn, dar nu este redată nicio troiță ortodoxă²⁴¹;

Exemplele enumerate de noi sunt doar o mică parte din multitudinea de aspecte sesizate de Ioan Lăcătușu, care întăresc ideea potrivit căreia se impunea o analiză amănunțită a tuturor neregulilor, în spiritul adevărului istoric.

²³⁶ *Ibidem.*

²³⁷ *Ibidem.*

²³⁸ *Ibidem.*

²³⁹ *Ibidem*, p. 37.

²⁴⁰ *Ibidem.*

²⁴¹ *Ibidem.*

4.4. Probleme punctuale, pe localități

Redăm în cele ce urmează câteva probleme din județul Covasna, punctând faptul că sunt doar câteva exemple din multitudinea de omisiuni identificate cu o acribie remarcabilă de către Ioan Lăcătușu:

1. sunt enumerate trecătorile și pasurile care leagă județul cu regiunile și județele învecinate, fără a fi menționat rolul acestora în asigurarea relațiilor economice, sociale, culturale și umane dintre Transilvania, Moldova și Țara Românească²⁴²;
2. este menționat sectorul ovin din jurul Covasnei, fără a se preciza însă, că această îndeletnicire continuă tradiția păstoritului transhumant al vestiților oieri (bârsani) din zonă²⁴³;
3. nu sunt menționate mănăstirile ortodoxe de la Valea Mare și Sita Buzăului, care sunt deosebit de căutate de pelerini²⁴⁴;
4. din cele nouă imagini care însoțesc textul referitor la prezentarea generală a județului Covasna, niciuna nu se referă la cultura românească²⁴⁵.

Greșeli, omisiuni sau inadvertențe au fost identificate de autor și pentru Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Baraolt, orașul Covasna sau Întorsura Buzăului, exemplele de acest fel continuând pe parcursul a câtorva pagini.

²⁴² *Ibidem*, p. 38.

²⁴³ *Ibidem*.

²⁴⁴ *Ibidem*, p. 39.

²⁴⁵ *Ibidem*.

5. PUNCTE DE VEDERE REFERITOARE LA PROIECTUL LEGII PRIVIND STATUTUL MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

În ceea ce privește proiectul legii privind statutul minorităților naționale autorul punctează că:

- proiectul pune foarte mult accentul pe ceea ce separă maghiarii de români²⁴⁶;
- proiectul nu vizează protecția minorităților naționale, ci are ca scop acordarea unor privilegii maghiarilor, în dauna românilor²⁴⁷;
- proiectul cuprinde doar drepturile, nu și obligațiile pe care maghiarii le au în raport cu populația majoritară și cu statul²⁴⁸;
- în capitolul referitor la folosirea limbii materne nu a fost preluată formularea din Convenția – cadru, care dacă ar fi respectată ar însemna că nu toate denumirile de instituții din domeniul administrației de stat trebuie inscripționate în limba minorității respective, ci doar cele principale²⁴⁹. Mai mult decât atât, la secțiunea „învățământ”, nu au fost preluate din Convenția – cadru, formulări precum: facilitarea contactelor dintre elevii și profesorii români și maghiari, accesul egal la educația de la toate nivelurile pentru persoanele aparținând minorităților naționale²⁵⁰ și

²⁴⁶ *Ibidem*, p. 61.

²⁴⁷ *Ibidem*.

²⁴⁸ *Ibidem*.

²⁴⁹ *Ibidem*, p. 62.

²⁵⁰ *Ibidem*.

altele asemenea. Practic, majoritatea formulărilor care se refereau la coabitare, la buna conviețuire, nu au fost preluate. Nu a fost preluată nici formularea conform căreia asigurarea învățământului în limba minorităților, „nu aduce atingere învățării limbii oficiale, ori educației în această limbă”²⁵¹;

- în întregul său, proiectul pune un accent exagerat pe drepturile colective ale minorităților naționale, propunând o serie de concepte și instituții precum „Autonomia culturală”, „Consiliul Național al Autonomiei Culturale” ș.a., care exced cu mult prevederile internaționale, în materie, unele dintre ele fiind chiar neconstituționale²⁵²;
- totodată, contrar prevederilor convenției, proiectul legiferează:
 - ✓ constituirea Consiliul Național al Autonomiei Culturale, care ar avea un aparat propriu, fiind finanțat din bugetul de stat, ceea ce ar însemna că ar fi asemenea unui „stat în stat”²⁵³;
 - ✓ recunoașterea de drepturi colective minorităților naționale²⁵⁴;
 - ✓ separatismul educațional, cultural, civic, contribuind la crearea unor bariere comunicaționale între români și maghiari, cu efecte distructive²⁵⁵;
 - ✓ „obligativitatea consultării reprezentanților legitimi ai persoanelor aparținând minorităților naționale, în luarea unor decizii ce privesc interesele lor

²⁵¹ *Ibidem.*

²⁵² *Ibidem.*

²⁵³ *Ibidem*, p. 63.

²⁵⁴ *Ibidem.*

²⁵⁵ *Ibidem.*

identitare, dar nu prevede această obligativitate și pentru autoritățile publice din localitățile și județele unde românii sunt numeric majoritari”²⁵⁶.

Trăgând linie, autorul remarcă faptul că proiectul legii minorităților nu asigură măsurile de protecție, normative sau administrative, prin care să se asigure păstrarea și dezvoltarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a persoanelor aparținând majorității în plan național, din localitățile unde acestea sunt numeric minoritare, situație în care se află românii din județele Covasna și Harghita²⁵⁷. Dincolo de aceste aspecte generale, autorul radiografiază, pe parcursul a mai multor pagini, o serie întreagă de probleme punctuale asupra cărora insistă să se revină în sensul corectării lor. În încheiere, Ioan Lăcătușu afirmă că în cazul județelor Covasna și Harghita, „autonomia culturală”, împreună cu o bună parte din celelalte prevederi ale proiectului legii minorităților naționale, reprezintă de fapt realizarea autonomiei teritoriale pe criterii etnice pe care o cer cu atâta înverșunare, care este, așa cum am mai spus neconstituțională²⁵⁸.

6. CONSIDERAȚII PRIVIND STATUTUL DE AUTONOMIE AL AȘA-ZISULUI „ȚINUT SECUIESC”

De-a lungul timpului reprezentanții românilor din județele Covasna și Harghita au dezaprobat demersurile prin care s-a urmărit obținerea autonomiei teritoriale și legiferarea unei enclave etnice în mijlocul României. Ioan Lăcătușu afirmă că autonomia pe criterii etnice există astăzi în Covasna și Harghita „de facto”, dorindu-se

²⁵⁶ *Ibidem*.

²⁵⁷ *Ibidem*.

²⁵⁸ *Ibidem*, p. 66.

instituționalizarea ei „de jure”. Etnicii maghiari din zonă domină politic, economic și cultural, motiv pentru care așa-zisa necesitate a protecției lor juridice nu există. Mai mult, acesta reafirmă că cei care au nevoie de protecție pentru a-și proteja identitatea națională, sunt, de fapt, românii din zonă. Nu în ultimul rând, autorul declară că nu lipsa de drepturi îi determină pe liderii maghiari să ceară autonomia pe criterii etnice, ci teama scăderii populației de etnie maghiară din zonă, generată de cu totul alți factori, cum ar fi: sporul demografic negativ, emigrarea în Ungaria, rata mare a sinuciderilor ș.a.²⁵⁹.

Poate că aspectul cel mai grav sesizat de Ioan Lăcătușu se referă la faptul că problema autonomiei etnice, colective, teritoriale, așa cum este prevăzută în Statutul autonomiei Ținutului Secuiesc, echivalează cu un proces de înaintare și edificare a unei noi frontiere. Cu alte cuvinte, în cazul României, putem vorbi despre un proces de constituire a unei frontiere maghiare interne, situație cu implicații geostrategice și geopolitice semnificative. Nu în ultimul rând, specialistul avertizează că:

„La începutul mileniului III, nu mai pot fi înviate forme anacronice de organizare comunitară, care amintesc românilor de vremea când ei erau lipsiți de cele mai elementare drepturi cetățenești și supuși unor procese dure de deznaționalizare. Foarte atenți cu propriile sensibilități etnice, culturale și lingvistice, autorii proiectului Statutului autonomiei Ținutului Secuiesc, nesocotesc total sensibilitățile populației românești, din zonă și din întreaga țară. Ei nu realizează «efectul de bumerang» pe care îl produce demersul lor, asupra modului cum vor fi tratați «cetățenii Ținutului Secuiesc» în celelalte județe ale României și care vor fi efectele asupra minorității maghiare, din celelalte localități ale Transilvaniei”²⁶⁰.

²⁵⁹ *Ibidem*, p. 67.

²⁶⁰ *Ibidem*, p. 68.

7. ASPECTE SPECIFICE DE MANIFESTARE A INTERCULTURALITĂȚII ÎN ESTUL TRANSILVANIEI

În ceea ce privește modul în care se manifestă interculturalitatea din estul Transilvaniei, Ioan Lăcătușu declară că între cele două comunități, română și maghiară, se duce o luptă simbolică. Viața culturală a celor două comunități are un caracter conflictual, fiecare simțindu-se amenințat de „celălaltul etnic”. Cu toate acestea, românii sunt de fapt cei care sunt supuși unui intens proces de asimilare, fiind discriminați cultural, politic, economic, administrativ etc. În acest context, autorul notează că:

„Vorbim de conviețuire, dar de fapt, am trăit și trăim – în Covasna și Harghita – unii lângă alții fără să conviețuim – trăim paralel, folosind fiecare separat, același spațiu. Principala preocupare a liderilor locali postdecembriști a fost aceea de a înălța ziduri între români și maghiari, și nu de a construi punți între cele două populații. În majoritatea localităților județelor Covasna și Harghita, comunitățile românești au fost asimilate, numărul lor fiind drastic diminuat, ele reprezentând astăzi doar niște «resturi» din ceea ce au fost odinioară. În aceste condiții problemele referitoare la păstrarea patrimoniului identitar moștenit de la înaintași depășesc posibilitățile materiale ale acestor comunități”²⁶¹.

Autoritățile publice locale și instituțiile de cultură subfinanțează cronic proiectele culturale românești, dând dovadă, în multe cazuri, chiar de reavoință – blocând finanțarea proiectelor culturale românești. Asimilarea culturală a românilor este una agresivă, accelerată și de mare durată. Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie faptul că după 1989 toate muzeele județene și

²⁶¹ *Ibidem*, p. 71.

locale din cele două județe au fost transformate în muzee secuiești (schimbându-li-se nu doar denumirea, ci și structura patrimoniului, a personalului și a programelor de cercetare), instituții care în prezent nu se mai preocupă de patrimoniul comunității românești. În aceste condiții este foarte clar de ce putem afirma, fără să greșim, că asistăm la o „agresiune simbolică” evidentă, printr-o raportare negativă față de tot ceea ce simbolizează monumentele și patrimoniul cultural al comunității românești. Motivul pentru care patrimoniul românesc este supus atâtor presiuni este faptul că acesta este considerat un obstacol în receptarea zonei ca fiind una exclusiv monoetnică și monoculturală maghiară, aspect care în mod clar nu este adevărat²⁶².

8. CONCLUZII

Lucrarea profesorului Ioan Lăcătușu intitulată *Românii din mass-media maghiară din Harghita și Covasna*, arată, încă o dată, amploarea și agresivitatea procesului de asimilare la care sunt supuși românii din cele două județe din inima României. Fenomenul are importante valențe geopolitice și este de importanță națională. Recenzia de față se dovedește a fi de utilitate publică întrucât readuce în discuție aspecte deosebit de importante, care deși au fost semnalate acum cca 20 de ani au rămas nerezolvate și nu doar că au rămas nerezolvate, ci mai mult, între timp, s-au agravat.

9. BIBLIOGRAFIE

Buzan Barry, Waever Ole și de Wilde Jaap, *Securitatea. Un nou cadru de analiză*, Editura CA Publishing, 2011.

²⁶² *Ibidem*, p. 72.

Lăcătușu Ioan, *Românii în mass-media maghiară din Harghita și Covasna*, Sfântu-Gheorghe, Editura Eurocarpatica, 2006.